

Мр Милош Б. Галантић
Министарство финансија Републике Србије
Пореска управа
Регионално одељење Нови Сад
mgalantic@yahoo.com

ВИШЕСТЕПЕНОСТ СПОРТСКИХ АРБИТРАЖНИХ ТЕЛА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Сажетак: Сувројно услањеном схваћању њравничке професије, вишестепености арбитражној институција није ни новина, ни неуобичајена појава. Са све израженијом употребом друштвене заједнице да арбитража постане реална, а не само теоријска, алтернатива судском решавању спорова, арбитража преузима све више судских карактеристика, међу којима је једна од најзначајних и истовремено најконтроверзнијих – вишестепености у решавању спорова. Вишестепености арбитражној институција је традиционално присујна у робним и инвестиционим арбитражама. Међутим, последњих деценија и значајне међународне арбитражне институције уводе оцију преиспитивања арбитражне одлуке. Области у коме је, од краја ХХ века, наведена појава „непримено“ заснуљена је спорско право. Међународна спорска заједница је, као услов оцијанка аутономној решавања спорова, оабрала арбитражни начин решавања спорова, али уз низ значајних модификација. Једна од најспецифичнијих је управо вишестепености арбитражној одлучивања, нарочито у погледу најважнијих спорова. Основни разлој за њакво институирање представља тежња међународне спорске заједнице да се по угледу на државне судове организује ефикасан, квалитетан и финалан начин решавања спорова у њеној надлежности. Наведену логику следи и Спална спорска арбитража при Олимпијском комитету Србије, који захваљујући одредбама Закона о спорту, а сувројно Закону о арбитражи, уводи могућности улања на његове одлуке жалбе односно тужбе, и по Суду за арбитражу у спорту са седиштем у Лозани.

Кључне речи: вишестепености арбитражној решавања спорова, Суд за арбитражу у спорту (CAS), Спална спорска арбитража при Олимпијском комитету Србије, спорско право

1. УВОД

Супротно устаљеном схватању правничке професије, вишестепеност арбитражног поступка није ни новина, ни неуобичајена појава. Са све израженијом потребом друштвене заједнице да арбитража постане реална, а не само теоријска, алтернатива судском решавању спорова, арбитража преузима све више судских карактеристика, међу којима је једна од најзначајних и истовремено најконтраверзнијих – вишестепеност у решавању спорова. Област у коме је наведена појава „неприметно“ заступљена од краја XX века је спорско право. Аутономија спорта, у погледу доношења правила понашања и њиховог извршавања, подразумева и решавање спорова насталих у њиховој примени. Једини оптимални финални начин решавања спорова, значајним делом независан од државних судова, је арбитража. Арбитража, уз низ неопходних модификација у односу на свој узор – класичну комерцијалну арбитражу и уз присуство вишестепеног арбитражног одлучивања у погледу најважнијих спорова, постала је ефикасно средство којим је међународна спортска заједница, упркос напуштању традиционалне аматерске основе, успела да сачува стечену аутономију чак и у погледу решавања спорова.

2. УЛОГА ВИШЕСТЕПЕНОГ РЕШАВАЊА СПОРОВА

Могућност вишестепеног одлучивања у решавању истог спора је редовна особина судског начина решавања спорова. Учеснику у спору даје се могућност, да уколико је незадовољан његовим исходом и сматра да постоје пропусти у његовом решавању, да се обрати надлежном вишем суду ради преиспитивања донете одлуке. Таква могућност је по правилу прописана највишим правним актима и само изузетно може бити ускраћена. Можемо поставити питање која је сврха поновног преиспитивања већ донете одлуке о решавању предметног спора, с обзиром да се на тај начин одлаже коначност његовог решавања. Такође, на тај начин наступа понављање трошкова самих учесника у спору као и државе као носиоца судског поступка. Не сме се занемарити ни чињеница да у појединим случајевима, потенцијално је могућ значајан број различитих нивоа одлучивања, нарочито у погледу спорова административно-дисциплинске природе. На другој страни, уколико не би постојала могућност преиспитивања донете одлуке, постоји друштвена опасност коју може да произведе евентуална неправилна одлука. Процена државе је да, по правилу, треба омогућити поновно преиспитивање првостепене одлуке. Држава одговарајућим механизмима спречава да свака првостепена одлука буде подвргнута преиспити-

вању и на тај начин значајно редукује потенцијалне трошкове. У питању су пре свега судске таксе, по правилу у сразмери са висином вредности спора, као и правило да странке саме сnose своје трошкове у току поступка а да њихова коначна судбина зависи од исхода спора. Држава такође предвиђа у посебним случајевима и могућност ослобађања плаћања појединих трошкова, како би омогућила појединим категоријама становништва приступ могућности преиспитивања одлуке. На тај начин само ограничени број првостепених пресуда подлеже преиспитивању, пре свега пресуде где странке сматрају да имају реалну могућност да издејствују другачије решавање спора. У случају неоправданог односно неуспелог преиспитивања, странака је свесна да ће по правилу сносити трошкове и друге стране у спору.

Можемо поставити питање зашто држава даје приоритет поновном преиспитивању донетих одлука уместо, на пример, побољшању квалитета доношења првостепених одлука. Један од разлога је да такав приступ подразумева значајно повећане броја првостепених судија и њихову квалитетнију едукацију, што у суштини значи битно повећање трошкова првостепеног пресуђивања. Економичније је путем поменутих механизма увести контролу броја одлука који ће бити подвргнут преиспитивању и већу пажњу посветити квалитету мањег броја судија на вишем степену. Могућа опција је и увођење насумичне контроле донетих одлука од стране вишег суда, али такав приступ носи велику опасност од опстанка неправилних а неисконтролисаних одлука. Економичнији и сигурнији приступ представља давање права процене неправилности дате одлуке странама у спору.

Потребно је имати у виду и да сврха преиспитивања донетих одлука није само поменута корекција евентуалних грешака у одлуци, него и функција стварања, хармонизације и развоја права. У државама са англо-саксонским правним системима функција стварања права путем прецедената од стране судова је јасније изражена, али је не треба потцењивати и у системима континенталног права, нарочито у погледу уједначавања правне праксе нижих судова. Осим наведене функције корекције грешака и стварања права држава се опредељују за систем вишестепености и због других предности које он пружа. Неке од њих су: превенција постојања грешака у одлукама, јер потенцијална жалба и откривање начињених грешака негативно утиче на напредовање, плату и рејтинг судија; израженије поверење грађана у судство, које има поуздан механизам исправке грешке као и важна улога контроле правног система од стране централних државних органа. Можемо закључити да је вишестепеност одлучивања редовна правна тековина модерних држава и да је број нивоа одлучивања сразмеран нивоу друштвене опасности потенцијалне грешке као и интересима државе да се она спречи или отклони.

Наспрам судског начина решавања спорова налази се такозвано алтернативно решавање спорова које све више добија на значају од друге половине XX века. Његов најорганизованији облик представља арбитража. Њен настанак и данашња најшира примена по правилу је везана за привредне друштвене односе који се налазе у сфери слободног располагања привредних субјеката, односно држава не исказује своју намеру за њиховим искључивим регулисањем. Једна од најважнијих и најпопуларнијих особина арбитраже је да вишестепеност није генерална особина арбитражних поступака. Преовлађујуће објашњење је да у поступку арбитраже стране у спору саме бирају арбитраге – трећа лица која финално решавају дати спор и која су стручно специјализована и особе од ауторитета у области друштвених односа у којима је настао спор, па је потенцијално мала могућност грешака. Такође с обзиром на стечену репутацију арбитрага, претпоставка је да им није у интересу чињење грешака у одлучивању. Дубља анализа арбитражног поступка доводи до закључка да арбитраг односно арбитражна институција по правилу нису заинтересоване за битну функцију вишестепености решавања спорова – стварања права и његову хармонизацију. Основни разлог поверавања спора арбитражи а не државним судовима је потреба хитног и пре свега стручно-специјализованог решавања конкретного комерцијалног спора. Прилагођавање таквој потреби има и своју цену – одсуство вишестепеног поступка. Степен потенцијалне друштвене опасности је по правилу мањи од наведених захтева хитности и финалности. Донете арбитражне одлуке у оквирима националних правних система подлежу провери само у делу постојања суштинских недостатака.

3. РЕШАВАЊЕ СПОРОВА У ОБЛАСТИ СПОРТА У ПРАВНОМ СИСТЕМУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Правно регулисање арбитражног начина решавања спорова у Републици Србији уводи се Законом о спорту из 2011. године.¹ Закон о спорту предвиђа да чланови спортског удружења и спортско удружење могу споразумно одредити надлежност арбитраже за решавање спора о правима којима слободно располажу. Закон предвиђа следеће облике арбитраже: могућност успостављања *ad hoc* арбитражног суда као и оснивање два стална спортска суда и то при Олимпијском комитету Србије - ОКС (Стална спортска арбитража - ССА) и при Спортском савезу Србије - ССС (Стални спортски арбитражни суд - ССАС). Надлежност ССА, као арбитражне ин-

¹ Закон о спорту, (Сл. гласник РС бр. 24/11), 2011.

ституције, је администрирање спорова у олимпијским и параолимпијским спортовима а ССАС у неолимпијским спортовима. Поред наведених облика арбитража, Закон посредно предвиђа и посебно место у решавању спорова у спорту за Суд за арбитражу у спорту (Court of Arbitration for Sport - CAS) са седиштем у Лозани. Увођење арбитражне институције са седиштем изван Републике Србије, и њених одлука у национални правни систем, Закон је омогућио одредбом да спор о правима којима слободно располажу чланови спортског удружења и спортско удружење а за које је споразумно одређена надлежност арбитраже, може бити предмет и међународне спортске арбитраже у случајевима утврђеним спортским правилима надлежног међународног спортског савеза.²

Закон се не упушта у детаљније одређивање организовања и поступања спортских арбитража и предвиђа сходну примену одредбе о арбитражи закона којим се уређује поступак пред арбитражом.³ У оквиру наведених законских оквира спортска удружења у Републици Србији су путем својих општих аката и у складу са општим актима хијерархијски надређених међународних спортских организација установила систем арбитражног решавања спорова. Арбитражно решавање спорова не постоји на свим нивоима спортске пирамиде. Оснивање независног и непристрасног арбитражног тела захтева значајну материјалну и кадровску логику и одвојеност од редовних структура управљања удружењем. Своју оправданост арбитражна тела постижу тек на вишим нивоима удруживања. Анализом општих аката спортских организација Србије можемо закључити да се арбитражна тела оснивају тек на нивоу националних гранских асоцијација - највиших управљачких тела за дати спорт, као што су на пример Фудбалски савез Србије (ФСС), Кошаркашки савез Србије (КСС), Атлетски савез Србије (АСС), Рукометни савез Србије (РСС) или Одбојкашки савез Србије (ОСС). Изузетке представљају ФСС, чији територијални савези такође оснивају арбитражна тела (нпр. Арбитражни суд Фудбалског савеза Војводине⁴ или Фудбалског савеза Београда⁵), као и КСС⁶ и АСС⁷ који не оснивају своја арбитражна тела него поверавају надлежност Сталној спортској арбитражи при ОКС. На основу анализе Закона о спорту и општих аката спортских удружења можемо констатовати да данас у Републици Србији у области спорта постоји значајан број арбитражних тела, који превазилази број таквих тела у осталим областима друштвених односа, укључујући и

² *Ibid.*, чл.51. ст. 4.

³ *Ibid.*, чл.51. ст. 3.

⁴ Статут Фудбалског Савеза Војводине, 2012. чл. 55.

⁵ Статут Фудбалског Савеза Београда, 2012. чл. 66.

⁶ Статут Кошаркашког Савеза Србије, 2012. чл. 74.

⁷ Статут Атлетског Савеза Србије, 2011. чл. 91.

привредне односе који су традиционално приклоњени арбитражном начину решавања спорова.

Поред бројних специфичности арбитражног решавања спорова у спорту,⁸ оно у својој суштини не одступа од основних принципа класичног арбитражног решавања спорова. Један од таквих принципа, који истовремено представља и значајну предност у односу на редовно судство, је правило да су одлуке националних арбитражних тела коначне и против њих не постоји право жалбе. Наведено правило је заступљено у практично свим општим актима спортских арбитражних институција.⁹ У складу са сходном применом Закона о арбитражи оне имају снагу домаће правоснажне судске одлуке и извршавају се у складу са одредбама закона који уређује извршни поступак.¹⁰ Закон о арбитражи као правно средство против домаће арбитражне одлуке предвиђа само тужбу за поништај услед постојања прописаних услова¹¹ и која се подноси надлежном суду у року од три месеца од пријема одлуке.

Значајни изузетак од правила коначности арбитражне одлуке предвиђен је у поступку решавања спорова у спорту од стране ССА при ОКС. У погледу дејства арбитражне одлуке ССА, Статут ОКС користити редовну формулацију којом констатује њену снагу правоснажне судске пресуде, али не помиње коначност односно непостојања права жалбе.¹² Правилник о ССА такође понавља својство снаге правоснажне судске пресуде али предвиђа и могућност побијања арбитражне одлуке, изричито наводећи да „странка која је незадовољна одлуком Арбитражног већа има право да поднесе жалбу искључиво Спортском арбитражном суду у

⁸ Видети детаљније: М. Галантић, "Специфичности Суда за арбитражу у спорту као међународног арбитражног тела", *Зборник радова Правног факултета у Новом Саду*, 1, 2015.

⁹ Видети на пример: "Одлука Арбитражног суда је коначна и има снагу извршне арбитражни судске исправе." Правилник о Сталном спортском арбитражном суду, Спортски Савез Србије, 2011. чл. 93. ; "Арбитражна одлука је коначна и против ње нема места жалби. Она има снагу правоснажне пресуде редовног суда." Правилник о раду Арбитражног суда ФСС, Фудбалски Савез Србије, 2013. чл. 38. и Правилник о раду Арбитражног суда ФСБ, Фудбалски Савез Београда, 2013. чл.38. ; "Арбитражна одлука је коначна и против ње није дозвољена жалба, нити било који други прави лек." Правилник о Сталној арбитражи, Рукометни Савез Србије, 2012. чл.77.

¹⁰ Закон о арбитражи, (Сл. гласник РС бр.46/06), 2006. чл. 64.

¹¹ Разлози за поништај, уз доказе које мора поднети тужилац, су рестриктивне природе и односе се само на поједина питања везана за арбитражни споразум, избор арбитра, надлежности арбитраже, састава арбитражног суда или арбитражног поступка, заснивања одлуке на лажним исказима, фалсификованим исправама, да одлука последица кривичног дела арбитра или странке или је предмет спора неподобан за арбитражу или је одлука супротна јавном поретку Републике Србије. *Ibid.*, чл. 57-63.

¹² Статут Олимпијског Комитета Србије, 2011. чл. 42.

Лозани, Швајцарска, који ће, као крајња инстанца, дефинитивно решити спор у складу са Кодексом о спорској арбитражи. Рок за подношење жалбе је 21 дан од дана пријема одлуке.¹³ Правилником о ССА из 2014. године, уведена је и могућност решавања спорова од стране ССА као другостепеног тела у случајевима када је таква надлежност установљена актима члановима ССА, актима националних гранских спортских савеза или арбитражним споразумима. У таквим случајевима поступак се покреће жалбом а арбитражна другостепена одлука ССА је „коначна и против ње није дозвољена жалба, а иста се може побијати искључиво подношењем тужбе Спортском арбитражном суду у Лозани у року од 21 дан од дана пријема другостепене одлуке.“¹⁴

Из наведеног јасно произилази чињеница да арбитражна одлука ССА ОКС не значи крај решавања датог спора у оквирима аутономије спорта, него је предвиђена и следећа инстанца – CAS као међународно арбитражно тело које у складу са нормама садржаним у општим актима међународних спортских организација одређено као највише тело за решавање спорова у спорту. Видели смо да основ за такво поступање представља члан 51. став 4. Закон о спорту. У односу на остале националне арбитражне институције право улагања жалбе на арбитражну одлуку вишој арбитражној институцији представља изузетак. Ипак, наведени изузетак има посебан значај због чињенице да ССА ОКС има надлежност административних потенцијално најважнијих спортских спорова – спорова у олимпијским и параолимпијским спортовима. То су пре свега спорови између чланица ОКС, чланица ОКС и самог ОКС, као и спорове чија је надлежност предвиђена општим актима националних спортских савеза или других спортских организација.¹⁵ Сагласно наведеним правилима арбитражна одлука ССА ОКС садржи поуку о правном средству у којој је наведена могућност да страна у спору незадовољна његовим исходом може уложити жалбу (или тужбу) CAS-у.¹⁶

¹³ Правилник о Сталној спорској арбитражи, Олимпијски Комитет Србије, 2014. чл. 7.1.и).1.

¹⁴ *Ibid.*, чл. 7.5.21.

¹⁵ Поједине значајни национални спортски савези нису основали своје арбитражне институције. Тако на пример Кошаркашки савез Србије предвиђа право жалбе ССА на одлуке Дисциплинског суда. Статут Кошаркашког Савеза Србије, 2012, чл. 74. Атлетски савез Србије такође предвиђа надлежност ССА, али изричито наводи да је одлука ССА коначна за стране у спору. Статут Атлетског Савеза Србије, 2011, чл. 91. и 92. Ватерполо савез Србије потписао је арбитражни споразум са ССА о утврђивању њене искључиве надлежности за решавање спорова. Арбитражни Споразум Ватерполо Савез Србије - Стална Спортска Арбитража ОКС, 10.12.2012.

¹⁶ Видети на пример: Одлука Сталне спортске арбитраже ОКС бр. 01/И-01/2014-10 од 20. априла 2015.; Одлука Сталне спортске арбитраже ОКС бр. 01/И-01/2014-11 од 20.

Можемо закључити да у складу са општим актима ОКС, као и Закона о спорту арбитражна одлука ССА представља првостепену арбитражну одлуку о чијем евентуалном преиспитивању одлучује CAS, такође у арбитражном поступку. На први поглед двостепеност арбитражног поступка код већине правничке популације изазива недоумице. Ипак, дубље анализе класичних комерцијалних арбитража, узора спортских арбитража, указују да двостепеност арбитражног решавања спорова и није непозната и ретка ситуација. Такође, анализе норми спортског права као и организационе структуре спорта у оквирима међународне заједнице дају нам ближа објашњења наведене појаве.

4. ВИШЕСТЕПЕНОСТ У СЛУЧАЈУ КЛАСИЧНИХ КОМЕРЦИЈАЛНИХ АРБИТРАЖА

Једна од основних принципа и традиционалне предности арбитражног решавања спорова је коначност арбитражне одлуке, односно непостојање могућности улагања жалбе и поновног преиспитивања у меритуму. По речима Паулсона (Paulsson), за већину правника двостепеност арбитражног поступка представља куриозитет.¹⁷ Павић истиче да „главни фактор ефикасности је то што је арбитража по правилу једноступена јер странке ретко изричито уговарају двостепену арбитражу или бирају институционална правила која предвиђају двостепеност као и то да је против коначне арбитражне одлуке у већини система допуштено само једно правно средство – поништај.“¹⁸ Кејт (Cate) наводи да је „готово потпуно одсуство преиспитивања арбитражне одлуке у меритуму једна од најупечатљивијих одлика арбитражног процеса.“¹⁹ Интересантно мишљење наводи Глисон (Gleason) који жалбену праксу у међународним арбитражама представља као парадокс јер истовремено представља „прихваћену праксу и забрањени систем.“²⁰

Кроз изнете наводе можемо приметити да дата појава није непозната али да је праћена извесним недоумицама. Историјска крива могућности преиспитивања арбитражне одлуке има променљиву тенденцију. У екстер-

априла 2015; Одлука Сталне спортске арбитраже ОКС бр. 01/И-01/2014-13 од 12. децембра 2014.

¹⁷ J. Paulsson, *Denial of justice in international law*, Cambridge University Press, Cambridge, UK ; New York, 2005, 250.

¹⁸ В. Павић, "Нове чињенице и докази у поступку судске контроле арбитражне одлуке", *Зборник ПФЗ*, 63, (3-4), 2013. 821.

¹⁹ I. M. T. Cate, "International arbitration and the ends of appellate review", *International Law And Politics*, 44, 2012. 1110.

²⁰ E. E. Gleason, "International Arbitral Appeals: What Are We So Afraid Of ?", *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal*, 7/2, 2007. 270.

ном смислу, односно положају арбитражних одлука у националним правним системима, почетно неповерење према арбитражном решавању спорова и постојање снажних механизма судске контроле од стране држава, данас је замењено преовлађујућим приступом да је против домаће арбитражне одлуке могуће тражити само поништај и то под значајно рестриктивним условима. У интерном смислу, односно у смислу постојања могућности арбитражног преиспитивања донете арбитражне одлуке, можемо приметити тенденцију ка увођењу опционог двостепеног поступка. Такав приступ није базиран само на традиционалним случајевима робних арбитража и специфичних инвестиционих арбитража, него у складу са све већим значајем који се придаје арбитражном решавању привредних спорова у последњим деценијама, опциони двостепени арбитражни поступак је прописан од стране појединих значајних арбитражних институција.

У погледу инвестиционих арбитража, двостепеност је уобичајена појава. Ипак, с обзиром на изражени јавни интерес јер су стране у спору државе и страни инвеститори, као и на вредности спорова, режим арбитражног начина решавања спорова представља нужну замену за, у овом случају неприкладне, националне судове па двостепени приступ представља нужни компромис.²¹

У случају класичних комерцијалних арбитража релативно мало пажње се обраћа институционализованим робним арбитражама које су, услед специфичности спорова које администрирају, од самог настанка прихватиле двостепеност арбитражног поступка.

4.1. Робне арбитраже

У погледу класичних комерцијалних арбитража, иако на приви поглед делује изненађујуће двостепени арбитражни поступак није новина а процентуално гледано обухвата значајан број поступака. У погледу институционализованих робних арбитража двостепеност је редовна појава²² и

²¹ Основ за арбитражно решавање инвестиционих спорова је Конвенција о решавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава из 1966. године донете под покровитељством Светске Банке и ратификована од стране 159 држава. Закон о ратификацији конвенције о решавању инвестиционих спорова између држава и држављана других држава (Сл. лист СЦГ - Међународни уговори бр. 2/06), 2006. Део пети Конвенције, у члановима 50. до 52. садржи одредбе о могућности ревизије и поништаја донетих одлука. Конвенцијом је основан Међународни центар за решавање инвестиционих спорова (International Centre for Settlement of Investment Disputes - ICSID) који представља најважнију институцију за арбитражно решавање инвестиционих спорова. ICSID је до данас администрирао више од 490 спорова. <https://icsid.worldbank.org> 15.08.2015.

²² J. Covo, "Commodities, Arbitrations and Equitable Considerations", *Arbitration International*, 9/1, 1993. 60.

проузрокована је специфичношћу датих друштвених односа чији се спорови решавају. У питању су арбитражни механизми решавања спорова у области робне индустрије где постоје рутински спорови између страна које повезују редовне испоруке индустријских, најчешће пољопривредних производа. Склопљени уговори су типског карактера и спорови се углавном свде на квалитет и квантитет испоручених производа. За овакве врсте спорова арбитрари су пре свега трговачки експерти а не правници. Први ниво решавања спора представља рудиментарни арбитражни поступак а у случају да једна страна није задовољна исходом прелази се на редовни арбитражни поступак који је по правилу *de novo*, са могућности изношења нових доказа и аргумената. Наведени приступ производ је потребе за брзином решавања спорова и спречавањем стварања додатних трошкова чувања и складиштења индустријских производа услед нерешеног спора. Арбитражне институције се оснивају при значајним трговачким организацијама као што су на пример Grain & Feed Trade Association - GAFTA или Federation of Oils, Seeds and Fats Associations –FOSFA.

4.2. Опциона вишестепеност појединих међународних арбитражних институција

У погледу класичних комерцијалних арбитража, изузимајући робне арбитраже, двостепеност поступка такође није непозната појава. Два су основна разлога за такав приступ. Прво, једно од основних карактеристика арбитражног решавања комерцијалних спорова је висок степен аутономије воље странака. Основни задатак такве аутономије је прилагођавање арбитражног поступка захтевима и интересима страна у поступку условљених специфичношћу датог спора. Уколико конкретни привредни субјекти сматрају да њихови међусобни односи и интереси захтевају постојање два нивоа одлучивања, поједине арбитражне институције уводе такву опцију у својим процедуралним правилима. Други разлог је увек присутна могућност грешака у арбитражном поступку, било процесне или материјалне природе. Таква грешка, такође носи извештан степен друштвене опасности, за саму странку али и за дату арбитражну институцију. Не смемо занемарити и значај који данас имају међународне арбитражне институције односно чињеницу да је данас арбитража преовлађујући начин решавања привредних спорова. Поједини предметни спорови су данас економски све значајнији и стране у спору као и дата арбитражна институција настоје да посвете пуну пажњу њиховом квалитетном решавању, које по некад може укључити и оправдати другостепено арбитражно одлучивање.

Суочене са сличним проблемом као и државе, арбитражне институције познају два начина превенције односно елиминације потенцијалних гре-

шака својих арбитражних панела. Један од њих је увођење надзора над нацртом арбитражне одлуком панела од стране арбитражне институције а други је увођење опционог другостепеног арбитражног поступка.

Надзор над донетом арбитражном одлуком панела арбитражне институције се практично састоји у одобравању нацрта одлуке датог панела. С обзиром на начело независности арбитра у доношењу одлука, надзор се по правилу односи на питања форме а у погледу материјалног права утицај институције се своди по правилу на давање необавезних примедби.²³ У сваком случају наведени метод се не може поистовећивати са жалбеним поступком јер је у питању унутрашњи поступак дате институције и постоји само једна арбитражна одлука која стиче својство коначности након објављивања странама у спору. Основна сврха наведеног приступа је стварање поверења у односу на потенцијалне странке, увођењем сигурносних механизма провера нацрта арбитражних одлука.

Најстарији примери двостепеног арбитражног одлучивања везују се за арбитражне институције које су у свом настанку биле робне арбитраже основане за потребе чланова привредног удружења, а које су временом прерасле такву функцију и постале међународне арбитражне институције са правно разнородним пољем делатности. Као пример такве арбитражне институције може послужити САИР основане 1926. године²⁴ са седиштем у Паризу, која је и данас задржала могућности двостепености поступка.

У новије време неке значајније арбитражне институције такође уводе опциону могућност двостепеног арбитражног решавања спора. Тако на пример Институт за превенцију и решавање спорова (Institute for Conflict Prevention and Resolution - CPR) са седиштем у Њујорку, уводи 1999. године опциону арбитражну жалбену процедуру за све арбитражне одлуке CPR-а донете на територији САД, уколико такву опцију странке предвиде писменим путем.²⁵ Опциону арбитражну жалбену процедуру уводи и JAMS 2003. године.²⁶ Важан тренутак у развоју наведене појаве предста-

²³ Видети на пример: International Chamber of Commerce (ICC), Arbitration Rules, International Chamber of Commerce (ICC), 2012. чл. 33. ; JAMS International са седиштем у Лондону, као међународна подружница JAMS-а (Judicial Arbitration and Mediation Services) JAMS International Arbitration Rules, JAMS International, 2011. чл. 32.3.

²⁴ Међународна арбитража Коморе Париза (Chambre Arbitrale Internationale de Paris - САИР) основана је 1926. године, као чланска непрофитна организација ради решавања спорова у трговини пољопривредним производима. Временом са порастом међународне трговине поље делатности је проширила на друге области трговине и индустрије. Од свог оснивања администратора је преко 40.000 предмета, од којих преко 70% укључује странке са иностраним седиштем. <http://www.arbitrage.org/en/presentation> 02.07.2015.

²⁵ CPR Arbitration Appeal Procedure and Commentary, Institute for Conflict Prevention and Resolution, 2007.

²⁶ JAMS comprehensive arbitration rules & procedures JAMS, 2014. чл. 34.

вља одлука једне од најпознатијих арбитражних институција - Америчке арбитражне асоцијације (American Arbitration Association - ААА) и њеног међународног огранка Међународног центра за решавање спорова (International Centre for Dispute Resolution – ICDR) о увођењу формалне опције вишестепеног арбитражног одлучивања од 2013. године.²⁷ С обзиром на углед који има ААА могуће је за очекивати даље ширење тренда увођења опционог вишестепеног поступка од стране арбитражних институција.

5. ВИШЕСТЕПЕНОСТ АРБИТРАЖНИХ ПОСТУПАКА У МЕЂУНАРОДНОЈ СПОРТСКОЈ ЗАЈЕДНИЦИ

Вишестепеност арбитражног поступка није непозната ни у међународној спортској заједници. Ипак, преовлађујуће правило је да арбитражно решавање спорова је једноступено, коначно и обавезујуће. Највећи број арбитражних одлука се доноси по питању дисциплинских одлука донетих од стране спортских удружења или по питању међусобних спорова чланица. Надлежност арбитражних тела се по правилу одређује на основу чланског статуса страна у спору односно дата арбитражна тела решавају спорове чланова спортског удружења свог оснивача. Вишестепеност спортских арбитража по правилу се везује за CAS и његову надлежност за решавање најважнијих спорова у спорту - допинг спорова у вези спортиста међународног ранга, спорова насталих у време одржавања одређених спортских такмичења или спорова за које међународне или националне спортске организације одреде његову надлежност. Тада различити арбитражни панели CAS-а имају функцију првог односно другог степена одлучивања. С обзиром да CAS има улогу и жалбеног арбитражног тела, предвиђена је могућност улагања жалбе CAS-у на првостепену одлуку његовог панела, под условом да је таква могућност изричито предвиђена правилима спортске федерације или датог спортског тела.²⁸ Такође, како CAS има две децентрализоване канцеларије, у Сиднеју и Њујорку. Олимпијски комитети Аустралије и САД у погледу допинг спорова поверили су првостепену и

²⁷ ААА је омогућила наведену опцију још 2007. године, чиме је омогућила странкама да саме уреде поступак по својим потребама Drafting Dispute Resolution Clauses - A Practical Guide, American Arbitration Association, 2007. Ипак, 2013. године се определила да стандардизује и олакша процес путем доношења посебних правила. Важно је напоменути да су предвиђени услови за преиспитивање арбитражне одлуке шири него што дозвољавају национални прописи. Наиме, жалбу је могуће поднети због погрешне примене материјалног и процесног права као и услед очигледно погрешно утврђеног чињеничног стања. Optional Appellate Arbitration Rules, American Arbitration Association, 2013. чл. А-10.

²⁸ Statutes of ICAS and CAS (Code), 2013. чл. P 47.

другостепену надлежност наведеним канцеларијама. Важно је напоменути да у жалбеном поступку панел CAS-а има право решавања у меритуму и преиспитивања свих чињеница и примене права.²⁹

6. ПРАВНИ ОСНОВИ ЗА МОГУЋНОСТ АРБИТРАЖНОГ ПРЕИСПИТИВАЊА АРБИТРАЖНЕ ОДЛУКЕ СТАЛНЕ СПОРТСКЕ АРБИТРАЖЕ ПРИ ОЛИМПИЈСКОМ КОМИТЕТУ СРБИЈЕ

6.1. Правни поредак Републике Србије

Друштвени односи у спорту у оквиру правног система Републике Србије регулисани су пре свега посебним законом – Законом о спорту. Чланом 5. Закона одређен је и приоритет прописа којим су регулисани дати друштвени односи и то по следећем редоследу: Закон о спорту, спортска правила (међународна и национална), потврђене међународне конвенције у области спорта и принципи утврђени документима међународних организација чије је чланица Република Србија.³⁰ Може се поставити и питање да ли правне норме правног поретка Републике Србије дозвољавају могућност одлагања коначности арбитражне одлуке и њено мериторно решавање од стране другог тела. Закон о спорту предвиђа сходну примену Закона о арбитражи уколико самим Законом није другачије одређено.³¹ Закон о арбитражи недвосмислено указује да је једино правно средство против арбитражне одлуке тужба за поништај надлежном суду и само у случајевима прописаним законом. Закон о арбитражи под коначном арбитражном одлуком сматра одлуку о предмету спора којом арбитражни суд решава о свим захтевима странака.³² Арбитражна пракса најзначајније комерцијалне арбитраже у Србији, Спољнотрговинске арбитраже при Привредној комори Србије у Београду, истиче јасан став да уговарање двостепености арбитражног поступка није могуће јер Правилник о Спољнотрговинској арбитражи при Привредној комори Србије и Закон о арбитражи такву могућ-

²⁹ *Ibid.*, чл. P 57.

³⁰ Организације у области спорта остварују своје циљеве и обављају спортске активности и делатности у складу са законом, спортским правилима, потврђеним конвенцијама у области спорта и принципима утврђеним у документима међународних организација чија је чланица Република Србија. Спортска правила непосредно се примењују на сва лица која су, непосредно или посредно, обухваћена надлежностима националног спортског савеза. Национални грански спортски савези (највиши облици националног организовања у оквиру датог спорта), усаглашавају своја спортска правила са спортским правилима надлежног међународног спортског савеза. Закон о спорту, 2011, чл. 5.

³¹ *Ibid.*, чл. 51. ст. 1.

³² Закон о арбитражи, 2006, чл. 48. ст. 1.

ност не предвиђају.³³ Законска решења пре доношења Закона о арбитражи из 2006. године садржавала су другачији приступ и терминологију. Закон о парничном поступку из 1997. године изричито је предвиђао уговорну могућност побијања пресуде пред изабраним судом вишег степена.³⁴ Тако на пример, Република Хрватска је такву могућност пренела у Закон о арбитражи из 2001. године.³⁵ Данас, законски основ за вишестепеност арбитражног одлучивања у споровима у вези спорта, даје Закон о спорту, који чланом 51. прописује да спор о правима којима слободно располажу чланови спортског удружења и спортско удружење а за које је споразумно одређена надлежност арбитраже, може бити предмет и међународне спортске арбитраже у случајевима утврђеним спортским правилима надлежног међународног спортског савеза.³⁶ Такву могућност, у спортској заједници Републике Србије искористио је ОКС прописујући право жалбе односно тужбе, као редовни правни лек, на одлуке ССА.

6.2. Општи акти међународних спортских организација

Приликом разматрања надлежности CAS-а важно је разликовати ситуације у којима CAS има искључиву надлежност за решавање спорова од ситуација у којима је таква надлежност поверена националним телима за решавање спорова. CAS јесте замишљен као врховни суд у спорту али не и као тело које би учествовало у решавању сваког спора у спорту. Улога CAS-а је арбитражно решавање најзначајнијих спорова у међународном спорту. То су пре свега спорови поводом допинга међународних спортиста или најзначајнијих спортских такмичења. Такве одлуке не припадају надлежности националних арбитражних тела. Одредбе о надлежности CAS-а омогућавају националним и међународним спортским асоцијацијама да повере CAS-у финално решавање спорова из своје надлежности.³⁷ Можемо

³³ Т-5/08, Одлука Спољнотрговинске Арбитраже При Привредној Комори Србије У Београду Од 5. јануара 2009. чл. И.3.

³⁴ “Пресуда изабраног суда има према странкама снагу правоснажне пресуде, ако уговором није предвиђена могућност побијања пресуде пред изабраним судом вишег степена.” Закон о парничном поступку, (Сл. лист СФРЈ бр. 4/77... 46/06), 1977. чл. 483.

³⁵ “Праворијек арбитражног суда има према странкама снагу правомоћне судске пресуде, осим ако су се странке изричито споразумјеле да се праворијек може побијати пред арбитражним судом вишег ступња.” Закон о арбитражи (“Народне новине”, бр. 88/2001), 2001. чл. 31.

³⁶ Закон о спорту, 2011, чл.51. ст. 4.

³⁷ Жалбено веће CAS-а има надлежност решавања спорова у вези одлука федерација, асоцијација и других тела у вези са спортом уколико је то предвиђено њиховим општим актима или посебним споразумом и да је жалилац претходно искористио сва правна средства у складу са датим општим актима. Statutes of ICAS and CAS (Code), 2013, чл. C20.6 и P47.

закључити да је одлука ОКС о установљавању права на преиспитивање одлуке ССА добровољне природе и правно дозвољена. Поједини национални олимпијски комитети нису поступили на исти начин. Тако на пример Хрватски олимпијски одбор (ХОО) за арбитражно решавање спорова основао је Спортско арбитражно судиште (САС).³⁸ Одлука САС-а је коначна и обавезујућа за стране у спору и не може се побијати редовним правним леком ни пред арбитражом вишег степена ни пред редовним судом.³⁹

6.3. Општи акти Олимпијског комитета Србије

Једно од основних начела арбитражног решавања спорова је добровољност страна у спору око избора арбитраже и добровољност одрицања од права редовне судске заштите. У погледу спортских арбитража то није случај и чланство у одговарајућој спортској пирамиди је условљено, између осталог, и прихватањем арбитражне клаузуле које је садржана у општим актима дате спортске организације.⁴⁰ На тај начин спортиста самим чланством у спортској организацији унапред прихвата да ће евентуалне спорове решавати арбитражним путем. Такав приступ прихвата и ОКС и прихватање надлежности ССА обезбеђено је путем тзв. арбитражне клаузуле по приступу, односно услов чланства у ОКС је прихватање Статута и аката ОКС којима се регулише рад ССА.⁴¹ Такође, за разлику од опционог решења примењеног у случају класичних комерцијалних арбитража (где је вишестепеност могућа само ако је изричито уговорена), стране у спору које обухвата надлежност ССА не могу уговором предвидети одрицање права на преиспитивање њене одлуке испред CAS-а.

7. РАЗЛОЗИ МОГУЋНОСТИ ПРЕИСПИТИВАЊА ОДЛУКЕ СТАЛНЕ СПОРТСКЕ АРБИТРАЖЕ ОД СТРАНЕ СУДА ЗА АРБИТРАЖУ У СПОРТУ

7.1. Углед Суда за арбитражу у спорту

Можемо поставити питање зашто је ОКС одлучио да одлуке ССА не буду коначне, и да крајњу улогу у решавању спора из његове надлежности повери CAS-у. Један од разлога представља углед CAS-а као највишег ни-

³⁸ Статут Хрватског олимпијског одбора, 2014. чл. 71.

³⁹ Арбитражна правила Спортског арбитражног судишта при Хрватском олимпијском одбору 1999. чл. 37. ст.1. и 38. ; Ј. Чизмић, Х. Момчиновић, "Спортско арбитражно судиште ХОО – организацијске и поступовне одредбе", *Зборник радова Правног факултета у Сплиту*, 4, 2011. 770.

⁴⁰ Детаљније видети: М. Галантић, 2015, *op.cit.*

⁴¹ Статут Олимпијског Комитета Србије, 2011, чл. 43.

воа решавања спорова у спорту у оквирима спортске заједнице. CAS је независно арбитражно тело, изван утицаја било које спортске организације. Листа арбитра окупља познате стручњаке у области арбитражног решавања спорова и спортског права. Богата арбитражна пракса потврда је значајне улоге CAS-а у развоју спортског права. Изузетно мали број поништенних одлука CAS-а од стране Врховног суда Швајцарске као јединог националног суда који може преиспитивати његове одлуке, доказ је зрелости спортског арбитражног поступка.⁴²

7.2. Питање самосталности Сталне спортске арбитраже у односу на Олимпијски комитет Србије

При анализи дате појаве не смемо занемарити ни питање независности ССА у односу на ОКС. Општа карактеристика свих спортских арбитражних тела у Републици Србији је зависан положај у односу на своје осниваче – спортске асоцијације. Без обзира на декларативан приступ о независности и самосталности опште је правило да оснивачи арбитражних тела задржавају значајна права у погледу избора, финансирања и надзора над њиховим радом. Наведена ситуација сама по себи не представља проблем и таква решења су традиционално и ефикасно примењена у случају арбитражних тела која оснивају, финансирају и контролишу привредне коморе. Међутим, основна разлика је што арбитражна тела у спорту решавају и спорове које настају између оснивача – спортске асоцијације и члана асоцијације, тако да се тада оправдано може поставити питање самосталности и непристрасности арбитражног одлучивања. Није случајно да је прва спортска асоцијација која је почела са предузимањем мера у правцу јачања самосталности арбитражних тела управо ОКС. Примена наведеног приступа додатно је обезбеђење за случајеве евентуалних оптужби за несамосталност и самим тим неиспуњавања једног од основних начела арбитражног поступка. Као пример другачијег приступа може послужити пример правног система Републике Хрватске у коме однос ХОО и САС-а је регулисан по угледу на CAS и улогу ICAS-а,⁴³ где ХОО оснива Вијеће

⁴² CAS је у периоду од 1986-2013 године донео 2204 арбитражне одлуке. Statistic, Court of Arbitration for Sport - CAS, 2014. У истом периоду испред Врховног суда Швајцарске оспорено је 76 пресуда, од којих је поништених само 8 односно 9,52%. F. Dasser, D. Roth, "Challenges of Swiss Arbitral Awards – Selected Statistical Data as of 2013", *ASA Bulletin*, 32/3, 2014.

⁴³ Реформама из 1994. у правцу јачања самосталности CAS-а, оформљен је Међународни Савет за арбитражу у спорту (ICAS), који преузима дотадашњу улогу Међународног олимпијског комитета (ИОК) у финансијско административном организовању судске функције CAS-а. На тај начин CAS је остао без извршне функције и постаје само судско тело.

спортске арбитраже (BCA) које има улогу општег надзора над радом CAS-а као и осигурању услова за рад.⁴⁴ На тај начин може се констатовати да дата арбитражна одлука није одлука ХОО него самосталне ВСА.

7.3. Напуштање оквира националног правног система

Посебну пажњу потребно је обратити на једну од важних последица наведеног приступа. Улагањем жалбе односно тужбе CAS-у, арбитражно решавање датог спора напушта границе правног поретка Републике Србије. Будућа одлука CAS-а подлеже преиспитивању само од стране Врховног суда Швајцарске под значајно рестриктивним условима. У правном систему Републике Србије она ће имати статус међународне арбитражне одлуке која подлеже само поступку признања и извршења у складу са нормама међународног јавног права. Такав приступ је у складу са признатом аутономијом спорта и настојањима да се утицај државе, њених органа и судова сведу на најмању могућу меру. Важно је истаћи да највећи број арбитражних одлука у спорту нема географски опредељено место извршења па се ретко јавља потреба за њиховим конкретним националним признањем и извршењем.

Одредбе Закона о спорту које директно дозвољавају измештање надлежности националног правног система за најважније спорове у спорту представљају потврду прихватања аутономије спорта и у делу који се односи на решавање спорова. На овај начин, за потенцијално најважније националне спорове у спорту предвиђена је могућност преиспитивања ван граница националног правног система, од стране „врховног суда у спорту“.

7.4 Суштина спортског арбитражног решавања спорова

Историјски посматрано, друштвени односи у спорту су били засновани искључиво на аматерским основама и без пратећих економских ефеката. Из тих разлога не изненађује традиционална незаинтересованост држава за регулисање друштвених односа у спорту. Глобалне спортске организације (ГСО)⁴⁵ дуже од једног века аутономно доносе правила понашања

⁴⁴ Статут Хрватског олимпијског одбора, 2014, чл. 72.

⁴⁵ Термин ГСО уводе аутори Фостер и Поуп (Forster, Pope). J. Forster, N. Pope, *The political economy of global sporting organisations*, Routledge, London, New York, 2004. У питању је ужи подскуп међународних спортских организација. У питању је прецизнији израз, јер израз „глобалне“ се употребљава само за међународне спортске организације које једине и самостално регулишу поједини спорт или групу спортова или међународно такмичење. Тако на пример ГСО у области фудбала је Светска фудбалска федерација (FIFA), али не и Унија Европских Фудбалских Асоцијација (UEFA), која је регионалног карактера и хијерархијски нижег положаја. Последица таквог приступа је да у спортовима као што је бокс, који има више супротстављених међународних организација, ниједна нема статус глобалне спортске организације.

којима се регулишу друштвени односи у спорту. Та правила понашања су јединствена и једнообразна без обзира на географску примену, односно свака хијерархијски нижа спортска организација их мора прихватити као услов свог чланства. ГСО и спортске организације - чланице од самог почетка су преузеле и решавање спорова насталих у примени прописаних правила понашања. Такву функцију су поверили својим унутрашњим телима и она је превасходно била административно–дисциплинског карактера. Одлуке таквих тела су представљале финално решавање датог спора. Основна санкција за неприхватање таквих одлука је била искључење из чланства у датој организацији, односно немогућност такмичења и практично престанак бављења датим спортом. На тај начин решавање спорова је остајало у оквирима самих спортских организација. Ретки случајеви обраћања спортиста националним судовима углавном су били неуспешни услед става држава да је право удружења грађана да самостално регулише унутрашње односе чланства односно чињенице да спорови нису носили довољно значајан степен друштвене опасности који би захтевао државну интервенцију.

Од друге половине XX века ситуација се знатно мења, аматерска основа такмичарског спорта нестаје и нагла комерцијализација и професионализација друштвених односа у спорту уводи значајне финансијске моменте, тако да стране у спору све више траже заштиту својих права ван окриља спортских организација, тачније обраћају се матичним државама за судску заштиту. Неколико првих значајних судских случајева показало је неспремност спортске заједнице. Државе су и даље поштовале аутономију ГСО на право доношења правила понашања али постало је све јасније да уколико спортска заједница не прилагоди начин решавања спорова, такву улогу ће преузети државе путем судова. Било је потребно пронаћи модел решавања најважнијих спорова у спорту чија примена треба да постигне два циља: први, да обезбедити што је могуће мањи утицај државних судова и други, да утицај који се не може избећи треба да буде централизован и јединствен. Наизглед немогуће решење је ипак постојало. Налазило се у алтернативном решавању спорова, тачније његовој најкомплекснијем делу – арбитражи, која је своје постојање традиционално доказала у области решавања привредних спорова. Уз примену класичних принципа арбитраже, са извесним степеном корекције услед специфичности спорта (поготово за некомерцијалне аспекте), као и применом одговарајућих норми међународног права, добијен је прилично задовољавајући резултат. Основе наведеног система у кратким цртама би биле следеће. Правни основ за арбитражно решавање спора је прихватање одредби општих аката спортских организација које садрже клаузулу о обавезном арбитражном решавању спорова и поштовању донетих одлука, или у случају најзначај-

нијих спортских такмичења - претходног обавезног арбитражног уговора. Прихватање одредби општих аката спортских организација или арбитражног уговора је предуслов за чланство у непосредној вишој спортој организацији као и за приступање датим такмичењима. Одлука арбитражних тела има статус *res judicata* или пресуђене ствари и њено дејство се изједначава се са дејством одлуке државног суда. Арбитражне одлуке националних арбитражних тела подлежу само могућности преиспитивања под знатно рестриктивним условима испред надлежног националног суда. Најважнији спорови у спорту су у надлежности CAS-а и он је организован на начин да испуњава све услове класичне међународне арбитраже. Одлука CAS-а за све државе (осим државе седишта) представља међународну арбитражну одлуку и ингеренције се свде само на њено признање и извршење у складу са широко прихваћеном Конвенцијом о признању и извршењу међународних арбитражних одлука,⁴⁶ односно одбијање признања и извршења али у само у оквиру знатно рестриктивних услова. Право на преиспитивање одлуке CAS-а има само држава његовог седишта. За државу седишта је изабрана Швајцарска чији прописи носе епитет „пријатељски настројени арбитражама“, и дозвољавају преиспитивање одлуке CAS-а под врло рестриктивним условима. Практична последица наведеног приступа је релативно мали број оспоравања одлука CAS-а испред Врховног федералног суда у Швајцарској као и занемарљив број успешних оспоравања. На тај начин постигнут је циљ – скоро апсолутни број одлука CAS је коначан и финалан. Наведени принцип следи и ОКС, који у складу са националним прописима најважнијим споровима на националном нивоу који су у његовој надлежности посвећује посебну пажњу и дозвољава могућност преиспитивања својих одлука од стране „врховног спортог суда“ CAS-а.

8. ЗАКЉУЧНА РАЗМАТРАЊА

Наведени мотиви за увођење вишестепеног арбитражног решавања најважнијих спорова у спорту несумњиво имају своју тежину и значај, али само произилазе из саме суштине регулисања друштвених односа у спорту, односно тежње међународне спортске заједнице за стварање потпуне аутономије у регулисању датих друштвених односа, која укључује и функцију финалног решавања спорова поводом правила која она доноси. Улога арбитраже у спорту представља нужни компромис и замену за неприкладне националне судове. Специфичне модификације арбитражног поступка су резултат тежње за установљавање класичне судске функције у међуна-

⁴⁶ Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, UN, 1958.

родној спортској заједници. Да би се то остварило, један од битних услова је стварање „врховног судског тела“ и увођење вишестепеног арбитражног решавања спорова. На тај начин обезбеђено је поверење спортске заједнице али истовремено обезбеђено је и одсуство државно-судског уплита у аутономију спорта.

Посебну пажњу потребно је обратити и специфичности улоге вишестепености у арбитражном решавању спорова у спорту. За разлику од класичних комерцијалних арбитража код којих се вишестепеност исцрпљује у функцији корекције грешака, у случајевима спортских арбитража, пре свега CAS-а, по угледу на судско решавање, поред корекције и стварање права је значајна улога хијерархијски вишег арбитражног тела. Међународна спортска заједница, за разлику од међународних привредних односа, али и националних правних система у оквиру међународног јавног права, поседује централне доносиоце правила понашања – ГСО, као и независни „врховни суд“ – CAS, чија је једна од улога стварање права по угледу на врховне судове националних правних система.⁴⁷ ОКС, као врховно национално спортско тело, има значајну улогу у међународној спортској заједници, и у том правцу ускладио је и деловање својих тела, између којих се налази и ССА.

⁴⁷ Важно је напоменути улогу прецедента у арбитражној пракси CAS-а. Прецедент званично није прописан општим актима CAS-а. Иако је у његовом стварању примарну улогу имало континентално право и пракса, тешко је наћи одлуку CAS-а која не садржи једно или више позивања на раније одлуке. Уз чињеницу правила јавног објављивања најзначајних одлука, незванични систем прецедента CAS-у даје посебно место у регулисању друштвених односа у спорту.

*M.Sc Miloš B. Galantić,
Ministry of Finance
Republic of Serbia
Tax Administration
Regional Department Novi Sad
mgalantic@yahoo.com*

Multi-tiered Sports Arbitrations in the Republic of Serbia

***Abstract:** Contrary to popular perception of the legal profession, multi-tier arbitrations are neither new, nor uncommon phenomenon. With growing need of the community to arbitration becomes real, not just theoretical, alternative to judicial resolution of disputes, arbitration accepts more judicial characteristics, among which is one of the most important and at the same time controversial - multi-tiered dispute resolution. Multi-tiered arbitration proceeding is traditionally present in commercial and investment arbitrations. However, in recent decades, significant international arbitration institutions introduced the option for consensual review of arbitration awards. Sports law is an area where, by the end of the twentieth century, the phenomenon was unnoticed present. The international sports community, as a precondition for the survival of autonomous settlement of disputes, choose dispute settlement by arbitration, but with a number of significant modifications. One of the most specific is multi-tiered arbitration, especially regarding the most important cases. The main reason for such behaviour is the aspiration of the international sports community, following the example of national courts, to organize efficient, quality and final way of resolving disputes within its jurisdiction. Permanent Court of arbitration of the Olympic Committee of Serbia follows the mentioned logic, thanks to the provisions of the Sports Act and contrary to the Arbitration act, and introduces the possibility of reviewing its decision in front of the Court of arbitration for sport based in Lausanne.*

***Key words:** multi-tiered arbitration dispute resolution, Court of Arbitration for Sport (CAS), Permanent sports arbitrage of the Olympic Committee of Serbia, sports law.*

Датум пријема рада: 13.10.2015.